

CALL FOR PAPERS

Temat: Szlachta na pograniczu. Transkulturowe powiązania w Prusach (XVIII-XX w.)

Termin: 22.-24. czerwca 2017

Miejsce: Gdańsk

Organizatorzy:

- Pracownia Badań nad Narracjami Pogranicza, Instytut Filologii Germańskiej, Uniwersytet Gdański
- Niemiecki Instytut Historyczny w Warszawie
- Muzeum Tradycji Szlacheckich w Waplewie, oddział Muzeum Narodowego w Gdańsku
- Instytut Kaszubski, Gdańsk

Przedmiotem interdyscyplinarnej refleksji planowanej konferencji są transkulturowe powiązania szlachty w Prusach w okresie od XVIII do XX wieku. Prusy ujmowane są zarówno jako krajobraz historyczny, jak i kulturowo wewnętrznie zróżnicowane pogranicze. Usytuowanie na pograniczu otwiera paletę perspektyw postrzegania obszaru – od strefy kulturowego kontaktu, poprzez położenie na styku Europy Zachodniej i Wschodniej, po status historycznego regionu, który po dzień dzisiejszy współdzielą różne państwa narodowe.

Płynność granic i zmienność przynależności państwowych oddziałują nierzadko po współczesność w formie zjawiska granic fantomowych, a zarazem skutkują zróżnicowanymi relacjami podporządkowania. W tym regionie o charakterze rolniczym szlachta stanowiła elitę do 1945 roku, którą – abstrahując od wszelakich wewnętrznych zróżnicowań – scalała kategoria 'szlacheckości'/'Adligkeit'. W ramach konferencji zamierzamy przyjrzeć się tej społeczno-kulturowej grupie zarówno w kontekście jej europejskich i transregionalnych powiązań, jak i zmiennych relacji podporządkowania, które warunkowały zróżnicowanie doświadczeń i społecznych strategii, obieranych przez jednostki i społeczności.

Istotny przedmiot refleksji stanowią punkty przecięcia – aktorzy, instytucje i obszary, w których dochodziło do zintensyfikowania interkulturowego postrzegania i transferu. Nie ignorując „klasycznych” opozycji binarnych i dychotomicznych podziałów interesują nas przestrzenie kontaktu, w których powstały warunki zarówno do hybrydyzacji, jak i dalszych kategoryzacji. Przy czym istotne jest pytanie, w jaki sposób mobilność, ponadgraniczne powiązania rodzinne, jak i długotrwałe doświadczenie emigracji przyczyniały się do wykształcenia transnarodowych powiązań i międzykulturowej perspektywy postrzegania, czy też wręcz przeciwnie – kolejnych społecznych, kulturowych i narodowych odgraniczeń i zdystansowań.

Pierwszy obszar tematyczny odnosi się do przestrzeni 'pomiędzy', zarazem nachodzenia na siebie zjawisk kulturowych w obrębie społeczności szlachty w Prusach, a także odgraniczania się i dystansowania wobec zjawisk kulturowych. Proponujemy prześledzić indywidualne i kolektywne (auto)kreaty przedstawicieli szlachty lub też dotyczące grupy, które uwzględniają dysonans pomiędzy odmiennymi tożsamościami oraz ich splot. Tematyka ta obejmuje zarówno przestrzenie ujmowane wyobrażenia swojskości i obcości, a także kulturowej różnicy, wchodzące w interakcję z funkcjonującymi społecznie konstrukcjami. Dotyczy to zarówno odniesień przestrzennych w zbiorowych narracjach pamięci, m.in. pamięci rodzinnej czy też map mentalnych, przekazywanych w perspektywie postmemory.

Problematyka konferencji obejmuje także figury pamięci, również w kontekście międzypokoleniowej kulturowej transmisji, jak i dyskursu medialnego. Frapującym zagadnieniem jest przypisywanie znaczeń np. klasycznym w tym kontekście pojęciom tj. 'szlacheckość', 'granica' i 'krajobraz'. Pytanie dotyczy zarówno samych projekcji i reprezentacji, jak i poddania ich refleksji, a także strategii narracyjnych przekazu tekstualnego, wizualnego oraz symbolicznego.

Ponieważ w przypadku Prus wyróżnić można szereg historycznych cezur, następny aspekt dotyczy liminalności. Interesują nas zarówno zbiorowe jak i indywidualne (auto)inscenizacje, które przypadają na daną fazę przejściową, jak i teksty poddające ów okres refleksji.

W zamierzeniu organizatorów spotkanie stanowi możliwość zarówno wymiany teoretycznej, jak i podzielenia się wynikami badań konkretnych przypadków, w tym operacjonalizacji istniejących typologii i koncepcji. Zapraszamy także do zaprezentowania punktowych, kontekstowych czy też porównawczych aspektów dotyczących innych historycznych regionów Europy Środkowo-Wschodniej.

Propozycje referatów (o objętości ok. 1500 znaków) prosimy przysyłać na poniższe adresy internetowe organizatorów konferencji do 15 marca 2017. Spotkanie będzie tłumaczone simultanicznie (języki konferencji: polski i niemiecki). Nie przewidujemy opłaty konferencyjnej, zwracamy koszty podróży. Zamierzenie jest realizowane w ramach projektu badawczego Niemieckiego Instytutu Historycznego. Planowana jest publikacja pokonferencyjna. Planujemy także objazd studyjny po Ziemi Sztumskiej i odwiedziny Muzeum Tradycji Szlacheckich w Waplewie. Objazd poprowadzi Maciej Kraiński, kurator muzeum.

dr Miłostawa Borzyszkowska-Szewczyk (mborzyszkowska@ug.gda.pl)

dr Sabine Jagodzinski (jagodzinski@dhi.waw.pl)

prof. dr hab. Miloš Řezník (reznik@dhi.waw.pl)